

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERADT NYASTE
SÖNDAGSMAGASIN.

N:o 51.) Utkommer hvarje Söndag. Götheborg den 18 Decembér 1853. Pris för år: 6 R:dr 32 sk. B.co. (VII årgången)

Muschir Omer Pascha.

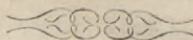
Muschir Omer Pascha,

Serasker öfver hela storsultans europeiska armé.

Omer Pascha, kejsrerlig turkisk Muschir, Serasker öfver rumeliska och bosniska armén, är en af de intressantaste personligheter, som deltog i händelserna i Montenegro. Sedan han hade besegrat de upproriska Druserne och derigenom på visst sätt laggt grunden till sitt rykte, spelade han i de senare tre åren en framstående rol i Väst-Turkiet.

Omer Pascha, förut Michael Latas, föddes den 24 November 1806 i Ogulin, vid kroatiska militärgränsen af föräldrar, som bekände sig till grekiska kyrkan. Redan i sina yngre år var han mycket trätgirig och ostyrig, så att hans föräldrar så mycket dess hellre sände honom i skola, för att kunna ha fred hemma. Den unge Michael gjorde betydliga framsteg i ritning och skönskrifning, och följde senare, under det han var kadett i Gospie, den dåvarande kaptenen Kunzie såsom ingenjör på uppmätning af militärgränsen i Velebitbergen. Senare finna vi Michael Latas som kadett åter i tjänstgöring som ingenjör i Zara. Här träffades den unge mannen af den obehagliga underrättelsen, att hans fader i spel hade förlorat 100 fl. ur krigskassan och därför blifvit afskedad. Sjelf utan medel måste nu den arme kadetten föda och understödja en ännu fattigare familj. Genom faderns felsteg hvilade en fläck på sonens militära karakter, och hvilka utsigter öppnade sig väl för honom under fredsåren i Österrike? Krig och tillfälle till att utmärka sig var ej att tänka på, och sålunda torde den tankan uppstått hos den unga mannen att söka sin lycka i en annan stat. Närheten af Turkiet, någon kändedom om dess tillstånd, en glödande järegirighet föranledde honom att år 1828 desertera från Zara och att öfver Knin flykta till Bosnien, hvarest han i Banjaluka och Travnik fann vänner och tillfälle att presenteras för visiren, som då residerade i Travnik.

I 25 år, som sedan dess förflutit, har Michael Latas förvärfvat sig de högsta militärställen i Turkiet och ett rykte i Europa.

En krysstur efter hvalfiskar i Söderhafvet.

(Forts. fr. No 50.)

Denna gången sågos verkligen fiskar i lovart och alla fyra båtarna redfirades; ty då vi mot vinden icke kunde komma fram med sjelfva skeppet, måste man försöka sin

lycka med årorna. Men fiskarne simmade raskt åstad emot vinden, så att båtarna, sedan de flera gånger kommit dem ganska nära, emot aftonen med oförrättadt ärende måste återvända till skeppet. Det skymde redan, då sista båten upphissades.

Kaptenen förmodade, så som det senare visade sig vara riktigt, att fisken i denna nejd var temligt talrik; vi seglade därför om natten med ganska små segel, först å styrbord nordvärt och sedan å bakhord sydvärt, och utkikarne hade ännu icke varit en timme efter solens uppgång på deras post, då de redan åter hördes ropa det glädjande *"there she blows, there she blows!"* ("der slår han! der slår han!") Denna gången hade vi lyckligtvis fiskarne i lä, styrde dem så nära det lät sig göra utan att skrämja dem, och nedsläppte derpå båtarna, hvilka med blixstens snabbhet foro åstad, sedan segel blifvit tillsatta.

Förr brukade man väl för det mesta blott åror, för att komma i tillfälle att harpunera fiskar, emedan man ansåg seglandet fram till dem för farligt; fisken slår nemligen vanligtvis, när han mottagit harpunen, vildt omkring sig med stjerten, och det erfordras då större skicklighet med en segelbåt att raskt komma undan, under det man annars blott behöfde ro tillbaka och i alla fall hämma fiskens lopp genom den motsträfvande båten. I senare tiden, sedan fiskarne så mycket och obarmhertigt blifvit jagade, hafva de blifvit skyggare eller mycket slugare — ty hvarför skall en fisk icke likasåväl som en menniska kunna genom skada blifva klok — och vilja nu icke så stilla och tåliga höra på årnas buller. Segel komma därför mer och mer i bruk, och fiskarne utsätta sig heldre för faran att träffas af den sårade fisken, än de låta honom undkomma.

Hvar och en af de nedsläppta båtarna var bemannad med fyra roddare, en båtförare och en harpunerare (*boatsheader*). Vid utlöpanet står harpuneraren vid styret och styrmannen står i båtens förstäl med harpunen. Honom åligger det att få fisken fast, och den såkallade harpuneraren att styra båten nära in till fisken. Är detta gjordt; har båtstyraren kastat och är fisken "fast", så springer styrmannen tillbaka till styret och harpuneraren träder nu fram i förn med lausen — ett med harpunen alldeles lika instrument, endast längre och utan hullingar — för att döda fisken, som nu, sedan linan är utlupen, förer den latta båten åstad med pilens hastighet.

Under utlöpanet höllo våra båtar sig temligen nära tillsammans; emellertid hade hvalfiskarna begifvit sig på djupet och låto

på en längre tid icke se till sig, men plötsligen kommo de åter upp, icke långt från den första harpunerarens båt. Denne, en Amerikanare och en i sitt yrke gammal och berömd hvalfiskfångare, gjorde fast och hade snart derpå dödat fisken och tagit honom i släptåg. — De öfriga fiskarna voro emellertid i full flykt, förföljda af de andra tre båtarna, och försvunno snart helt och hållet. Båtarna, som trodde, att fiskarne längre fram åter skulle visa sig, fortsatte jagandet, men fiskarna hade mycket slugt hållit sig på samma ställe, der de dykat ned och kommo först upp efter trefjededels timmas förlopp. Men båtarna fingo dem lyckligtvis åter i sigte, vände om, och just då vi lade till skeppet med den första fisken, fick andre harpuneraren, också en Amerikanare, fast och dödade äfven sin fisk. Klockan ett på dagen hade vi dem begge liggande tätt i lä af skeppet.

Söderhuggandet gick nu för sig så raskt som möjligt för att innan det blefve mörkt få fiskarnes hufvuden och allt späcket ombord.

Hafvet var temligen lugnt. Öppningar gjordes i den tjocka huden, späckhakarne fästades deri, det 4—6 tum tjocka späcket blef afstuckit, och med hela besättningen vid ankarspelet hissades på detta sätt späcket i 3—4 fot breda remsor ombord, under det att fisken småningom svängde sig, och sönk derefter helt och hållet sedan hufvudet blifvit skiljt från kroppen.

Emellertid hade en mängd hajfiskar församlat sig omkring kroppen, och det är verkligen obeskrifligt med hvilken djerfhet de kastade sig öfver det dödade djurets kropp samt med den största lathet sleto stora stycken bort af det sega späcket.

Båtstyrarne hafva det åliggande att, naturligtvis med en lina om lifvet, gå ned på fisken och i den förut gjorda öppningen föra in de stora späckhakarne, medelst hvilka det sedan halas ombord. En af hajarne kom så nära en båtstyrare, att den ganska lätt kunnat hinna honom, då harpuneraren, som med sin skarpa spade stod på en utanpå skeppet fästad ställning, stötte spaden i hufvudet på odjuret, så att det ögonblickligen svängde sig om på ryggen och sönk. Det var annars under hela dagen en stor massa hajar tätt vid sidan och bakom skeppet (en af dem dödade jag från båten med en laus), och det är knappt troligt hvilken mängd af fiskens kött de emellertid förtärde.

Fiskens hufvud, i hvilket den såkallade "case" eller vallratsäcken ligger, togs helt och hållet ombord, då fiskarne blott höllo ungefär 30 fot hvardera (1 fot innehåller

31 galloner, 1 gallon cirka fem buteljer); men en så liten fisks hufvud hade dock en sådan tyngd, att hela det stora skeppet lutade betydligt åt sidan, då vi halade det ombord.

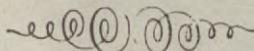
Det hade emellertid lidit på tiden och det hade redan blifvit alldeles mörkt med en ännu ett hufvud hängde kvar i vattnet, der det icke gerna kunde bli hängande vatten öfver; hvarför det också slutligen halades ombord under det starka skenet från antände tunnband, lagga på ett slags fyrpannor fyllda med tran.

Följande morgon började kokningen. Späcket sönderskars dock först i mindre och handterligare bitar och nedkastades i det dertill inrättade rummet, under det att man framför allt tog vara på hufvudena, som innehöllo den dyrbaraste delen af fisken.

Hvalfisken är redan på grund af dess hufvud en mycket märkvärdig varelse. Först utgör detta nära nog tredjedelen af hela kroppen, och dernäst är dess byggnadsätt äfvensom sättet, på hvilket det inom sig innesluter vallraten, väl värdt en beskrifning.

Dess form är i och för sig egendomlig. Hufvudet af denna fisk, som räknades bland de mindre, höll, der det var skiljdt från kroppen, sju fot i genomskärning och slutades framtill i en trubbig spets, så att hufvudet, sedt framifrån, ungefär har formen af ett tjockt bi eller humla, dock framtill icke helt och hållet rundt utan trubbigt och så segt och hårdt som gummi elasticum.

(Forts)

Kaleidoskop.

Distingen i Upsala, en af Sveriges större marknader, påminner genom sjelfva sitt namn om ett märkvärdigt förhållande i Sveriges, likasom de flesta bildade folks äldsta samhällsskick. Den härleder sig nemligen från ett nära sammanhang emellan handeln och religionen. I folkens barn-dom gå dessa begge bildningens befordringsmedel hand i hand. Templen äro föreningspunkter för en krigspridd menighet med enkla seder, och i följd deraf blott ringa förbindelser inbördes. Der meniskorna samlas uppstår ett utbyte på en gång af tankar och materiella behof. Templen blifva handelsplatser och festerna marknader. Så har det varit i Orienten, så äfven i Sverige och Distingens namn är

ett minne deraf. Ty likasom marknaden ännu kallas Disting, så hette ett af de stora offren i Upsala afgudatemplet *Disablot*. Namnet är taget af Disa, en hjeltinna, hvilken sagan berömmar; men den historiska kritiken ej kan erkänna. Dikten om henne hör till de äldsta folksånger i Sverige. Häfden räknar henne icke ibland Sveriges drottningar. Det förtäljes, att hon varit en konungens rådsherrers dotter, samt att hon, genom de goda råd hon uppfann, räddat landet i en svår hungersnöd. Beslut var fattadt på tinget, att döda en del af folket, de gamla, orkeslösa, för att rädda de andra ifrån hungersnöd. Då skall Disa hafva sagt, att hon visste bättre råd, och undrade, att icke mera klokhet funnits bland så många. Konungen förelade henne då, att säga hvad råd hon visste. För att pröfva hennes skarsinnighet och komma hennes djerfva tal på skam, förelade han henne, att hon skulle infinna sig hos honom; men icke till fots, ej heller till häst, icke åkande, ej heller ridande, hvarken klädd eller oklädd, ej inom år eller månad, ej på dag och ej på natt, ej i ny och ej i nedan. Dessa villkor uppfyllde Disa på det sätt, att hon anlände farande i en släda, med en bock, ledd vid slädens side, och ena benet hvilande i slädan, det andra öfver bockens rygg. Sjelf var hon klädd i ett nät. Sålunda utrustad for hon till konungen under solståndsdagarna, hvilka icke räknades till någon viss bland årets månader, och hennes ankomst skedde i sjelfva fullmånaden och under skymningen midt emellan dag och natt. Disa sade konungen sitt råd, hvilket var, att icke döda folket; men att låta en del gå bort till obebyggda nejder, hvarigenom rum och näring bereddes åt de öfriga, utan någon skada. Rådet foljdes. Konungen prisade Disas klokhet och tog henne till gemål; hennes vishet var vida berömd i landet. Efter denna drottning skall namnet Distingen hafva uppstått. Men skulle äfven sagan om drottning Disa vara rent af diktad, så är dock visst, att offret vid midvintern hette Disathing och Disablot, och Disir kallades i allmänhet de skyddsgudinnor, genier, på hvilka nordbon trodde. Vid detta stora offer möttes folk från hela Svit-hiod. Det var allsheriathing, konungen satt till doms, lagmännen förde folkets talan; man öfverlade om krig och större företag; der träffades bekanta ifrån skiljda orter. Dit kommo krämare, och vikingarne sålde här sina röfvade skatter. Så kom kristendomen. Templet föll, allsheriathingen försvunno; men handeln steg, förbi-

delserna blefvo lifligare, behofven större och af Disathingets hela herrlighet blef en marknad. Den hålles än i dag, vid början af Februari månad, och är talrikt besökt, mest af Norrländningar, hvilkas varor (lärf, smör, fogel, o. d.), på denna väg spridas till det nedra Sverige.

(Sv. Kouv. Lex.)

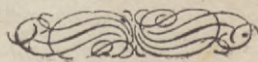
Croesi stumme son talar. Före eröfringen af Sardes hade Cyrus strängt förbudt att döda Croesus, emedan han åstundade att se honom bland de fågne. Likväl skulle han vid stadens intagande hafva omkommit, om icke hans stumme son hade räddat honom. Ty en fiendtlig krigare, som icke kände Croesus, hade redan höjt svärdet öfver honom, då den stumme, seende sin faders dödsfara, plötsligen ropade: "Karl, döda icke Croesus!" Förskräckelsen hade, såsom det ofta händer, sprängt banden, hvilka så länge fängslat den olyckliges tunga, och från detta ögonblick bibehöll han talförmågan. Orakelspråket hade gått i fullbordan.

Semiramis' rustningar till sitt indiska krigståg. De gamla historieskrifvarnes berättelser om Simiramis' rustningar till sitt indiska krigståg, gränsa till det otroliga. Hären skall hafva bestått af 3 millioner krigare till fots, 200,000 till häst, 100,000 krigsvagnar och lika många kamelryttare, beväpnade med svärd, hvilka uppgifves hafva varit fyra alnar långa.

Då Semiramis icke hade några elefanter, såsom Hinduerna, så uppfann hon ett krigsknep för att bibringa fienden tron, att hennes krigsmakt vore deruti öfverlägsen. Hon lät utsöka 30,000 svarta oxar, hopsy deras hudar och uppstoppa dem, så att man på sfstånd kunde taga dessa figurer, hvilka buros af kameler, för elefanter.

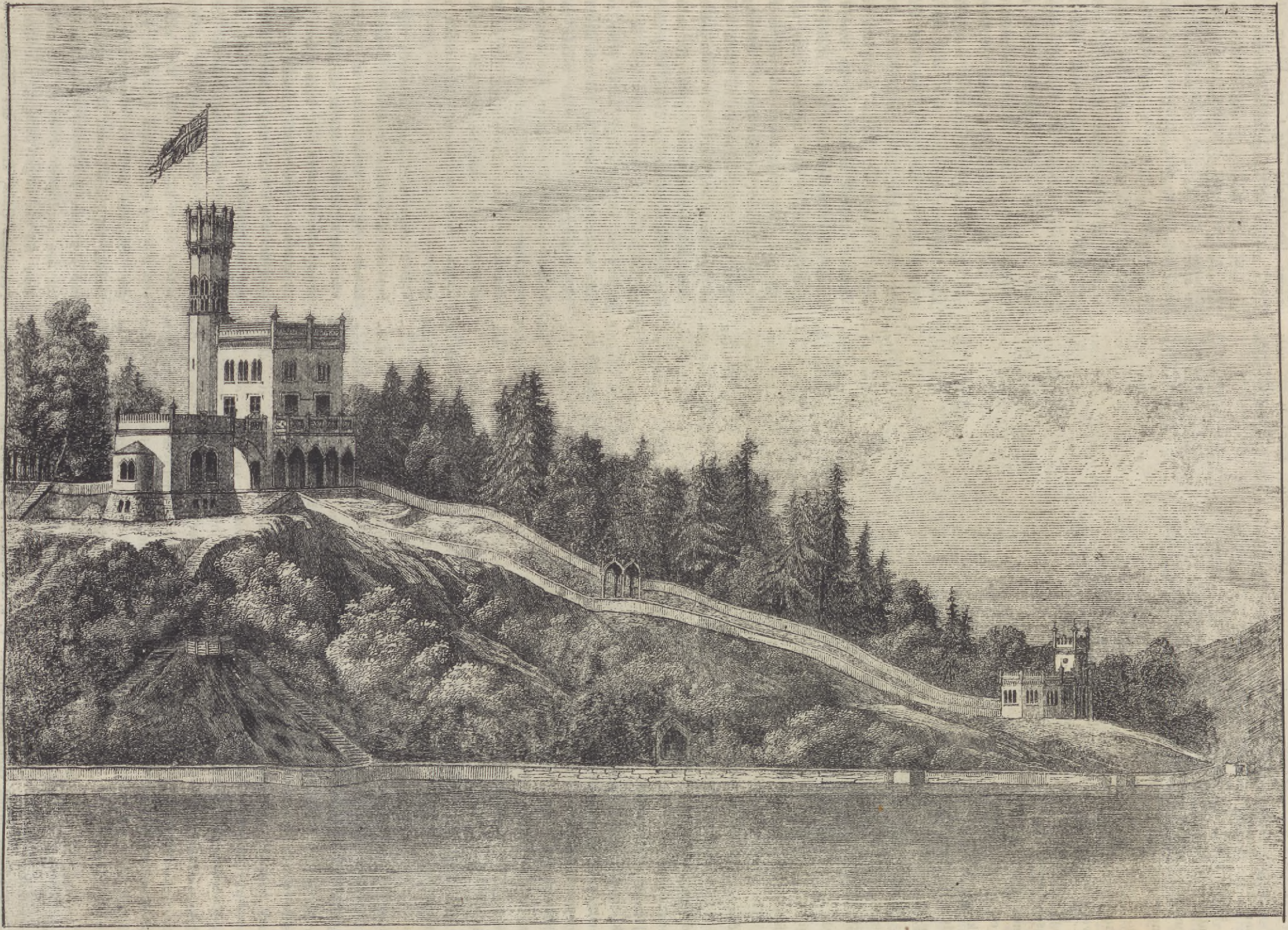
För att kunna gå öfver Indus, lät drottningen bygga 2,000 flodfartyg, som kunde tagas sönder och föras på kameler landvägen till Indus. — Kortligen, hon hade icke försummat någonting, som kunde bidraga till en lveklig utgång af kriget.

(Verldshist. af Held och Corvin.)

"Runde Taarn" och Trinitatis kyrka, i Köpenhamn.

Oscarshall, vid Christiania.

Om djurens geografiska utbredning.

(Forts. fr. N:o 49.)

Lemnar han Europa och landstiger, t. ex. i södra Afrika, finner han blott ett ringa antal som äger likhet med de i Europa inhemska; i stället påträffar han elefanter med långa öron, hipopotamus, tvåhornade rhinoceros, giraffen, talrika hjordar af antiloper, zebra; vidare capska buffeln, hvars horn med deras breda basis beläcka hela pannan, lejon med svart mahn, chimpanseen, som bland alla djurarter mest liknar människan, babianen, särskilda arter gamar, en mängd i Europa okända foglar med praktfulla fjedrar, slutligen insekter, som äfvenledes äro skiljaktiga från de i Europa lefvande, t. ex. den beryktade termiten, som lefver i talrika samhällen och af jord bygger konstigt inrättade, gemensamma och ansenligt höga boningar.

Om vår zoolog lemnar Godahopps udden och begifver sig till det inre af ön Madagascar finner han äfven der en skiljaktig fauna. Här träffar han intet af de större fyrfotadjuret, som mötte honom i Afrika, och de talrika apsläktena ersättas här af andra däggdjur, som med lika stor färdighet kunna klättra i träden, men likna mera rofdjur och kallas makis; han möter här den s. k. madagaskar-ekorre, ett af de besynnerligaste djur, som från öboernas sida blifvit föremål för ett slags vördnad och är till hälften lik en apa, till hälften lik en ekorre; vidare finner han Tenreter, små af insekter lefvande däggdjur, hvilka likasom igelkotten hafva ryggen besatt med taggar, men sammanrulla sig icke som denne; kameleonten med klufven nos, och flera intressanta reptilier, som icke annorstädes anträffas, likasom insekter, som icke äro mindre karakteriska för denna region.

Fortsätter vår resande sin väg och ankommer till Indien möter honom der en elefant som är olik den afrikanska, han finner oxar, björnar, rhinoceros, antiloper, hjortar o. s. v., som äfvenledes afvika från de europeiska och afrikanska, han märker der vidare ourangoutang, en mängd i dessa trakter inhemska apor, kungstigern, argus, påfogeln, fasanen och en nästan oräknelig mängd för andra orter okända foglar, reptilier och insekter.

Icke mindre nya finner han de djurformer som vid hans ankomst till Nya Holland presenterar sig för honom, fastmera förekommer honom denna fauna ännu mera främmande, än de olika zoologiska populationer, som hittills hafva förbiilat hans blickar. Forgäfvets söker han der efter arter motsvarande våra oxar, hästar, björ-

nar samt Asiens och Afrikas större rofdjur; större fyrfotadjur fattas här helt och hållet, i stället möter honom känguru, flygande ekorrar och näbbdjur.

Genomströfvar vår resande slutligen, på återvägen hem, den stora amerikanska kontinenten, finner han der en fauna, som har likhet med den gamla världens, men som dock är sammansatt af olika arter; han ser der apor med långa muskulösa svansar, stora köttätande djur, som mycket likna gamla världens lejon och tigrar; vidare uroaxar, lama, trögdjur och slutligen foglar, reptilier och insekter, som för honom äro lika märkvärdiga som nya.

En icke mindre stor olikhet märker man uti de för särskilda regioner af jordklotet egna djurarterna, om man i stället att inskränka sig till observationer å landtdjuret, undersöker de milliarder lefvande varrelser som befolka vattnen. Om man från Europas kuster seglar till Ostindiens och derifrån till de amerikanska farvattnen, träffar man i hvardera af dessa haf, särskilda för detsamma egna fiskar, mollusker, krustacéer och zoophyter. Denna de olika land- och vattendjurs-arternas kantoner är så starkt utpräglad, att en blott obetydligt öfverd naturforskare, redan vid första anblicken, känner ursprunget till de zoologiska samlingar, hvilka man erhållit från den ena eller andra af jordklotets stora geografiska afdelningar. Faunan för hvar och en af dessa afdelningar har ett särskildt utseende och kan utan svårighet karakteriseras genom närvaron af vissa, mer eller mindre märkvärdiga arter.

Naturforskarna hafva öfver orsakerna till djurens fördelning på jordytan uppställt flera hypoteser; men vid vetenskapens närvarande ståndpunkt är det omöjligt att deröfver gifva en tillfredsställande förklaring, så vida man icke vill medgifva att vid skapelsen de särskilda arterna hafva blifvit framkallade i de särskilda regionerna, och att de småningom hafva utbredt sig och slutligen intagit en större eller mindre del af jordytan. Också forutsätter närvaron af ett särskildt djur inom en viss begränsad del af jordytan nödvändigtvis att, om samma djurart icke annorstädes anträffas, det ursprungligen måtte hafva tillhört samma ställe, ock att det måtte hafva ditvandrat från en mer eller mindre aflägsen ort, samt helt och hållet utdött på den ort, der racen haft sin vagga, d. v. s. det ställe der efter all sannolikhet alla för dess tillvaro gynsamma omständigheter måste hafva funnits förenade. Mot sistnämnda hypotes kan ingenting invändas; deremot strider det mot sundt mennisko-

förstånd om man tror att ursprungligen samma landsträcka såg t. ex. hästen, giraffen, uroxen och kängurun uppkomma, men att sedermera dessa djur skulle hafva lemnat samma landsträcka och begifvit sig till en annan, det ena t. ex. till medlersta Asiens stepper, det andra till det inre af Afrika, det tredje till Amerika och det fjerdje till Nya Holland, utan att i deras hemland hafva efterlemnade det ringaste spår af denna utflyttning. Det är vida naturligare om man antager, att hvarje art genast vid dess frambringande blifvit af Upphofvet till allting, anvisad de trakter, der den för alltid var bestämd att lefva, och att de särskilda djurarterna sedermera hafva utbredt sig öfver hela den del af jorden, som nu bitdar deras områden, från ett visst antal af dessa medelpunkter för särskilda skapelser. Under jordytans nuvarande tillstånd är det för oss omöjligt att bestämdt anvisa alla dessa zoologiska medelpunkter, ty man begriper lätt möjligheten af de mångfaldiga utbyten mellan tvänne regioner, hvilkas faunor ursprungligen voro olika, så att de nu blott kunna uppvisa arter, som tillhöra båda gemensamt, och der nu ingenting kan för naturforskarens ögon afslöja deras ursprungliga skiljaktighet; men om en trakt är befolkad af ett betydligt antal arter, som icke annorstädes anträffas, till och med icke en gång der, hvarest de lokala förhållandena sådant medgifva, kan man vara berättigad till det antagandet, att en sådan trakt varit skådeplatsen för en särskild zoologisk skapelse och man skall betrakta densa ma såsom en särskild region.

Den fråga, som naturforskaren har att besvara, är således icke den, hvaraf det kommer sig att olika trakter af jordytan i våra dagar äro bebodda af särskilda djurarter, utan fastmera den, huru djuren hafva kunnat så vidsträckt utbreda sig öfver jordytan och i hvad mån naturen, allt efter de särskilda arterna, har satt olika gränser för ett sådant utbredande. Sistnämnda fråga framställer sig för oss isynnerhet då vi se huru olika den vidd är, som den ena eller andra djurarten upptager. Sålunda är t. ex. ourangoutang inskränkt till Borneo samt kringliggande länder och öar, nordamerikanska bisamoxen till den nordligaste delen af Amerika och lama till de högst belägna punkterna af Peru och Chili, under det vildanden visar sig öfverallt från Lappland till Godahoppsudden, samt från Förenta Staterna till Kina och Japan.

De omständigheter, som gynna arternas

kringspridande äro af tvåfaldig beskaffenhet, den ena grundar sig på djurets egen natur, den andra härledes sig från orsaker, som för detsamma äro främmande. Såsom en omständighet af förra slaget måste vi betrakta utvecklingen hos djuret af förmågan att förflytta sig från ett ställe till ett annat: de arter, som så att säga, äro fastkedjade vid marken eller som blott äga mindre fullkomliga verktyg för ofvannämnda förflyttning, intaga blott en högst inskränkt del af jordytan i jämförelse med dem, hos hvilka denna rörelse är snabb och kraftfull; också äro foglarna de landtdjur, som erbjuda de flesta kosmopolitiska arter, likasom hvaldjur och fiskar bland dem som lefva i vattnet. Deremot äro de flesta reptilier inskränkta inom trånga gränser, hvilket äfven är förhållandet med molusker och krustaceer. Äfven den instinkt, som bestämmer vissa arter att periodiskt uppsöka ett annat klimat, bidrager till kringspredandet af dessa arter, och denna instinkt finnes, som vi veta, hos ett stort antal djur.

Bland de af djuren oberoende och, så att säga, tillfälliga omständigheter, hvilka bidraga till frambringande af samma resultat, vilja vi framför alla andra anföra människans inflytelse. Ganska få exempel äro tillräckliga för att erhålla en noggrann föreställning derom. Hästen är inhemska på medlersta Asiens steppor, och vid Amerikas upptäckande fanns i den nya världen intet djur af denna art. Spanjorerne voro de förste, som vid sammatid, för något öfver tre århundraden tillbaka, drefte densamma; och nu icke allenast äga inbyggarna på denna kontinent, som sträcker sig från Hudsons-viken till Elds-landet, hästar i öfverflöd utan detta djur har der återgått till sitt naturliga vilda tillstånd och förekommer nu i oräkneliga skaror. Likaså förhåller det sig med vår tama ox; förflyttat från gamla till nya världen, har den der så förökat sig att man i södra Amerika anställer storartad jagt på densamma, blott för att erhålla för läderberedning nödvändiga hudar. Hunden har ledsagat människan öfverallt och ytterligare böra vi, i fråga om de djur, som genom människans åtgörande blifvit kosmopolitiska, anföra den bruna råttan, som tyckes hafva varit ursprunglig i Amerika, men i medeltiden öfversvämmat Europa och nu finnes utbredd t. o. m. i Australien.

I några fall kunna djuren hafva öfverskridit de skenbarligt naturliga gränserna och utbredt sig öfver en större eller mindre rymd af jordytan, under omständigheter, som i första början synas obetydliga

t. ex. genom ett isblock eller en trädstam, som genom hafsströmmarne bortföras ofta till långt aflägsna stränder; sålunda är t. ex. ingenting mer vanligt än att på hafvet, ofta på hundrade mils afstånd från land möta fucusarter, som kringföras på hafsytan och tjena till stöd för så crustaceer, hvilka sjelfva äro oförmögna att genom simning aflägsna sig långt från de kuster som sett dem födas. Den stora hafsströmmen, som utgår från den mexikanska viken, uppstiger längs kusten af norra Amerika ända till höjden af Newfoundland, tager derefter sin riktning mot Island och Irland samt slutligen vänder sig mot Azorerne, medför ofta till Europas kuster hela trädstammar, som Mississippi fört till sin mynning från de aflägsnaste trakter i nya världen. Dessa trädstammar äro ofta genomborrade af insektlarver och kunna också tjena till fäste för ägg af mollusker, fiskar o. s. v. Men äfven foglarna bidraga till de lefvande varelsernas utbredande öfver jordens yta och detta på ett eget sätt, ty det händer ofta att dessa djur icke förtära de af dem uppslukade ägg, utan gifva dem åter oskadade ifrån sig på betydligt afstånd från den ort, der de upptagit dem, hvarigenom de nedlägga fröet till en i dessa trakter hittills obekant race.

Oaktadt alla dessa transportmedel och öfrige gynsamma omständigheter för djurarnas utbredning, finnes dock högst få verkligen kosmopolitiska djur; de flesta lefva inom temligen trängt begränsade områden. För öfrigt begriper man lätt, att det måste så vara om man pröfvar de omständigheter som kunna förhindra djurens vidare utbredande. Men detta studium är dock långtifrån att gifva oss en tillfredsställande förklaring öfver hvarje fall der en art träffas inom ett begränsadt område, och ofta kunna vi omöjligen gissa till, hvarför vissa djur förbliva på ett och samma ställe, oaktadt intet synligt hinder uppreser sig mot deras utbredande till andra länder.

Vare härmed huru som helst, men de hinder som upprepa sig emot djurens geografiska utbredning äro an helt och hållet mekaniska, än fysiologiska. Bland de förra må förnämligast nämnas haf och höga bergskedjor. För landtdjuren utgöra haf af en viss utsträckning vanligtvis en öfverstiglig gräns, och man ser att, under föröfrigt lika omständigheter, blandningen af en landsträckas fauna med ett annat lands är så mycket fullständigare ju närmare de båda landsträckorna, som de ursprungligen tillhörde, ligga intill hvarandra

eller ju mera de stå i förbindelse med hvarandra genom mellanliggande land. Sålunda förhindrar t. ex. atlantiska hafvet de i den del af Amerika, som ligger mellan tropikerna, inhemska arterna att utbreda sig i Europa, Afrika och Asien; därför är den nya världens fauna helt och hållet skiljaktig från den gamla världens med undantag af de högst mot norden liggande breddgraderna, ty der närma sig länderna hvarandra. Amerika åtskiljes der från Asien endast genom Berings-sund och förenas med Europa genom Grönland och Island. Därför kan också det zoologiska utbytet der försiggå med mera lätthet, och man påträffar verkligen der äfven arter som äro gemensamma för båda kontinenterna, såsom polarbjörnen, renen, häfvern, hermelinen, den vanliga falken, den hvithöfdade örnen o. s. v. — Äfven höga bergskedjor bilda naturliga gränser, som ofta uppehålla åtskilliga djurarters utbredning och förhindra tvenne närbelägna landsträckors faunor att blanda sig. Så befolkas t. ex. de båda slutningarne af andiska bergskedjan i Södra Amerika af djurarter, som för det mesta äro hvarandra olika; och nästan alla insektarterne på det brasilianska området äro olika med dem som finnas i Peru och Nya Granada.

Spridningen af de vid kusterna sig uppehållande hatsdjuren hämmas likaledes genom jordens geografiska form; men i detta fall är det än en lång landsträcka, än ett bredt haf, som motsätta sig ett vidare utbredande af djurarterna. Så finnas t. ex. de flesta i Medelhafvet lefvande djur äfven utanför den europeiska kusten af atlantiska hafvet, men kunna icke genomskrida oceanen för att komma till den nya världen.

De fysiologiska omständigheter, som sträfva att begränsa särskilda faunor äro mångfaldiga; den viktigaste är dock den olika temperaturen på särskilda orter af jorden. Det finnes djurarter, som lika lätt kunna uthärda en sträng köld som en tropisk hetta. Exempel härpå äro människan och hunden. Deremot finnas andra som i detta hänseende af naturen äro mindre väl utrustade och blott kunna lefva och trivas under inflytelsen af en viss temperatur. Sålunda dö aporna, som i de tropiska länderna anträffas i stora skaror, nästan alltid af tvinsot om de utsättas för vårt klimats kyla och fuktighet, under det renen, som ganska väl kan uthärda vinterkylan i Lappland, af Sockholms värmegrad, och vanligen ganska snart, dukar under i ett tempererat klimat. (Forts.)

—

Trofésamlingen.

"Ser ni -- *mon jeune camarade* -- dessa äro mina skatter. Alla dessa stackars djeflar, hvars hufvuden ni här ser -- har jag på slagfältet egenhändigt dödat!"

"Vraiment -- det är förfärligt -- har ni inga Kosacker?"

"Kosacker? -- Brrr -- *Sacre mon de dieu* -- icke en idé!"

ANMÄLAN.

Illustrerad nyaste Söndagsmagasin, vid hvars redigerande från och med nästa är utgifvaren har att påräkna medverkan af flera personer, som intressera sig därför, fortsättes nästkommande år (VIII:de året) endast med den, af flere bladets gynnare önskad förändring, att i stället för den tonplanch, som hittills medföljt en gång i månaden, den större berättelse, som upptages af de fyra innersidorna, utan afbrott fortsättes i hvarje nummer.

Prenumeration å bladet för nästkommande år emottages å alla Kongl. Postkontor så väl i Sverige som Norge, äfvensom ock i alla rikets boklädor samt hos underteknad.

Priset är för hela året 6 R:dr 32 sk. B:co, uti hvilken summa postförvaltare-arfvodet inom Sverige är inberäknadt.

Då jag öfverenskommit med Herrar Postförvaltare, att icke försända något blad under korsband, men iklädt mig betalningen af postförvaltare-arfvodet, hvarigenom full säkerhet för resp. prenumeranter bereds att få sig bladet ordentligt tillsändt, så får herrar Bokhandlare ursäktas, att jag endast på requisition i **fast** räkning kan tillstålla dem oftanämnde blad

Göteborg den 4 December 1853.

C. Petersen.

Den lifegne.

(Forts. fr. N:o 50.)

Det vore henne omöjligt att inga i mina åsikter; ty regeringen har just nu beslutat gå till våga med den största stränghet emot de illasinnade, jag sjelf vore alltså, om jag icke ändrade mig, blottställd för de svaraste följder. Hon tillstod helt öppet, att hon icke vore hågad att dela mitt öde med mig, då hon saknade förmågan att dela mina åsikter. Nog sagdt, vi insågo slutligen å ömse sidor, att det för ögonblicket icke var att tänka på någon försoning. Deremot ingick hon på mitt förslag, att vi begge skulle ännu i fyra veckor lefva tillsammans i enighet och lugn och se till om kanske under tiden den ene af kärlek för den andra kunde ändra åsikter. Vi kommo öfverens om, att min gemål på vissa dagar skulle i salongerna se de personer, med hvilka hon nu gjort bekantskap i Petersburg. Deremot skulle jag på andra dagar se mina gamla vänner hos mig. För att undvika skenet af oenighet skulle jag vara närvarande i hennes och hon i mina sällskaper. Det skulle tillika bli en probersten för våra tänkesätt och visa oss hvilket sällskap i längden skall blifva oss angenämast. Alltså fyra veckor, Ivan, skola vi ännu tillbringa i lugn och fred.

— Och sedan? frågade ynglingen, som just icke var mycket nöjd med hvad han hört.

Grefven drog på axlarna.

— Sedan, svarade han — ja, sedan skall framtiden visa det öfriga. Men låtom oss glömma alltsamman, Ivan! Jag vill så mycket som möjligt aflägsna dessa tankar ifrån mig. Jag vill ännu lefva dessa fyra veckor, utan att tänka på, att Damokles' svärd hänger hotande öfver mig, jag vill ännu njuta denna korta tid så lycklig som förr. Ja, jag hoppas, att lugnet, stillheten och vanan skola göra ett större intryck på min gemål, än alla mina tal och förmaningar. Jag vet, att hon har älskat mig. Hennes sätt att tänka har aflägsnat sig från mitt, och genom min bortovaro har det fått näring. Men hon kommer att återvända i mina armar, hon kommer åter att blifva min älskade, goda Kathinka. Jag känner det. Alltså godt mod, min käre Ivan! Visserligen ligger det tryckande och tungt på mitt hjerta; men hoppel lättar min börda. Bort med elaka aningar och allt grubblande! Vi skola försöka att hål-

la oss till det gamla och vara glada, muntra, ständaktiga och beslutsamma. Ni skall få upplefva bättre dagar i Petersburg, än den, då ni gjorde edert inträde i hufvudstaden. Ännu i dag och i morgon skall ni få tillfälle att lära känna mina, våra vänner. Ni skall helt och hållet få råda eder sjelf. Att ni skall använda eder tid på ett förnuftigt sätt, derom är jag öfvertygad. Allt hvad jag har att råda öfver, min kassa, mina förbindelser, allt står eder till tjenst!

— Jag tackar er, grefve, svarade ynglingen med oppriktig tacksamhet och räckte grefven handen, som denne hjerligt skakade. — Men jag har också redan allvarsamt tänkt på, att det slutligen är tid att förskaffa mig något slags oberoende ställning. Förstå mig rätt, Orlow. Icke för att afböja edert vänliga anbud. Jag vet att ni håller af mig och gerna vill understödja mig. Men ödet kan skilja oss åt, jag kan plötsligen komma att stå ensam och öfvergifven. Huru skall jag då reda mig? Dessutom känner ni mig! Ni vet huru jag beherrsкас af en inre trängtan efter oberoende, att jag gerna vill stå på egna fötter! Huru skall jag inrätta mig, utan att behöfva frukta för att af ödet blifva förd i nöd och elände? Ni förstår mig säkert, herr grefve, utan att jag närmare behöfver förklara mig.

— Ja, jag förstår eder, svarade Orlow, och jag gillar helt och hållet edra åsikter. Ödet har icke gifvit eder några medel hvarigenom ni kunde existera oberoende och utan ansträngning. Ni vill hafva edert eget arbete att tacka för eder existens. Det är väl tänkt. Nu, som sagdt, ni blir min sekreterare med en lön, som skall bli tillräcklig för eder utkomst.

— Jag tackar för eder godhet, sade Ivan leende, men jag måste afslå edert vänliga anbud. Ni behöfver ej någon sekreterare, och i synnerhet nu, då ni genom ministerens godhet har blifvit suspenderad. Jag skulle komma att äta mitt bröd i synd. Jag skulle icke hafva något att göra, och denna känsla skulle nedtrycka mig. Missstyck ej min gensträfvighet, käre Orlow. Men vi måste utfinna något annat.

Grefven log och funderade.

— Det faller mig något in, sade han efter en paus. Ni talar mycket väl franska och förstår det säkert lika så väl, när ni läser det, icke sant?

— Ja, jag tror det, svarade Ivan. Det

förekommer mig nästan som om franskan vore mitt modersmål. Jag förstår det lika väl som ryskan och läser det nästan ännu bättre.

— Det är bra, sade grefven, ni kan kanske derigenom bli hjälpen. Har ni äfven försökt att på ryska uttrycka edra tankar på papperet?

— Mycket sällan, svarade Ivan nästan rodnande. — I Sophiofka har jag väl någon gång försökt mig, äfvensom på vår resa. Jag känner till och med någon gång liksom ett behof dertill. Men jag tror att dessa försök äro mycket svaga. Jag skall aldrig visa dem åt någon.

— Åh, prat, utropade grefven, jag måste se dem. Jag står på en mycket vänskapig fot med akademiens direktör. Redan sedan flera år föranstaltas på statens bekostnad öfversättningar af utlandets bästa verk på ryska språket — det enda förtjenstfulla företag, af hvilket vår akademi har att berömma sig. Jag vill tala med direktören. Ni måste lemna öfversättningar från franskan. Det betalas väl, och denna sysselsättning tror jag skall behaga er, så mycket mer som förtjensten beror på eder flit.

— Ah, det skulle vara herrligt! ropade Ivan, och hans ögon lyste. — Ja, det vore en sysselsättning efter min önskan. Men — tillade han försagd — jag är väl ej i stånd att lemna sådana arbeten. De erfordra stora kunskaper och akademisk bildning. Nej, denna plan måste förfalla.

— Långt derifrån, inföll grefven, jag är öfvertygad, att ni kommer att öfversätta, i synnerhet de icke vetenskapliga, mycket bättre, än våra stela, mögliga professorer. Nej, det måste ni göra. Dessutom har jag äfven en annan plan. Bland mina papper har jag ett nästan fullbordadt manuskript öfver ryska arméens organisation. Jag vill i Paris låta trycka det på franska under ett främmande namn. En förläggare har för detsamma hjudit mig en betydlig summa. Men underhandlingarne hafva ännu icke blifvit uppgjorda af den enkla orsaken, att jag icke är nog hemma i franska språket för att kunna skriva det korrekt, och derfor att jag ännu icke funnit någon, som jag velat anförtro mitt manuskript. Ni skall visa mig den godheten att öfversätta det. Ni kan vara försäkrad att jag icke skall vara njugg med betalningen.

— O, bästa grefve! ropade Ivan helt

förvirrad, hvad är det icke för präktiga planer ni uppgör, men som förfalla till intet. Ni uppskattar för högt mina svaga krafter. Jag är verkligen icke i stånd att tillfredsställa de anspråk ni gör på mig.

— Vi få väl se, sade grefven. Jag tager allt på mitt ansvar. Kom nu, så skola vi kläda oss och aflägga en morgonvisit hos våra fruntimmer. De taga väl redan emot. Sedan skall ni visa mig edra skriftställare-försök. Min hustru, Olga och jag, vi tre skola afgöra, om ni kan hoppas att en gång bli ledamot af vår akademi.

Grefven reste sig leende, Ivan följde honom förvirrad och bestört. Grefven hade för honom öppnat en så glänsande framtid, åtminstone en framtid, som förekom den anspråklöse ynglingen så lysande, att han alls icke kunde tro på dess förverkligande. Ynglingens åtrå att få någon vitter sysselsättning skulle gå i fullbordan, och medelst denna sysselsättning kunde han hoppas att intaga en oberoende ställning — detta öfverstege ynglingens blygsamma förväntan; han frossade i aningen om en lycklig framtid. Det behöfdes lång tid jemte några uppmaningar af grefven, innan ynglingen hade klädt sig, för att följa med till grefvinnans rum.

Grefvinnan emottog sin gemål enkelt och hjertligt, som om alls intet förefallit dem emellan. Hon visade sig enligt aftal. Också grefven tycktes hafva förglömt allt. Han njöt af sin husliga lycka. Det var som om han med fulla drag ville njuta af den korta tid, som för honom var fastställd att vara lycklig. Ivan, som icke ur sitt bröst kunde fördrifva de sorgliga aningarne, måste ovillkorligen erinra sig det korta uppskof, som man plägar medgifva förbrytare innan domens verkställande, på det att han ännu en gång före sin död må njuta af all jordisk sötma.

Under det att grefven och grefvinnan voro inbegripne i ett lifligt samtal om familje-angelägenheter, betraktade Ivan med Olga genom fenstret de praktfulla palatser, som presenterade sig för hans ögon. Grefvens palats låg i Newsky-perspektivet, den vackraste gatan i Petersburg. Man såg derifrån de många i höstsolen glittrande kupolerna på kyrkor och offentliga byggnader. Olga måste för ynglingen nämna namnen på de byggnader, hvars kupoler han ögnade. Äfven på fotgängares, ridandes och åkandes lifliga rörelse på gatan dröjde hans öga med hela det intresse,

hvaruti ett ungdomligt sinne deltagar i alldrig förut sedda föremåls betraktande. Olga var en villig och vänlig förklarerska. Ynglingen lyssnade med hänryckning på den rena klangen af hennes enkla, flärdfria och dock så sköna ord. Ofta öfverraskades han af anmärkningar, som Olga lat undfalla sig, och hvilka, utan att derpå göra anspråk, voro på en gång undervisande och intressanta.

Sedan påminde Olga ynglingen om det löfte han gifvit henne att göra en del af sina studier i sällskap med henne. De utkastade planer och öfverenskommo om de skriftställare de ämnade läsa tillsammans. Ivan kunde icke underlåta att af flickan meddela den plan, som grefven föreslagit. Olga omfattade denna plan med liflighet och fann densamma mycket passande. Hon begärde, att Ivan skulle visa henne de försök, han redan förut gjort. Ivan rodnade och ville icke ingå på denna begäran. Han gaf först sitt löfte sedan Olga gifvit honom den försäkran, att äfven hon skulle visa honom det hon sjelf vid lediga stunder skrifvit.

Under samtalets lopp vände sig också grefvinnan till Ivan. Hon kunde icke underlåta att öppet yttra sitt bifall öfver den fördelaktiga förändring som föregått med ynglingens yttre. Han måtte berätta sitt äfventyr i skogen med Matthias Murajew-Apostol. Alla lyssnade med spänd uppmärksamhet. Om sitt vistande i Sophiofka berättade ynglingen blott så mycket som han kunde, utan att yppa den hemlighet, som svälvade öfver hans vän Matthias' förhållande till general Kisselews gemål. Det uppträdde, han haft med Emma Ramin-sky förteg han naturligtvis. Hans hjerta klappade då han tänkte tillbaka på denna stund.

Grefven erinrade sig slutligen, att det nu var på tiden att aflägga några nödvändiga besök. Han var oenig med sig sjelf, huruvida han skulle göra desamma i militär eller civil drägt. Slutligen bestämde han sig, på Ivans tillstyrkan, för den förre, för att icke gifva anledning till nya klagomål. Ivan följde grefven.

Ynglingen såg nu för första gången det sköna Petersburg ligga framför sig i höstsolens belysning. Grefvens vagn rullade genom de praktfullaste delarne af staden, och i hvilka Orlows vänner bodde. Ivan fann i dem bildade, fina, uppriktiga och pålitliga män. Alla voro utomordentligt

glada öfver Orlows återkomst, men dölde ej för deras vän, att regeringen fastat på honom en skarp blick och att han borde taga sig tillvara. En hjudning af grefven till en af de nästföljande aftnarna upptogo de med någon förundran, den såväl Orlow som Ivan mycket väl förstod. Det var tydligt att se, att hela Petersburg kände den ställning, som grefvinnan Orlow intagit i den politiska världen.

I Petersburg började nu för Ivan ett alldeles nytt, behagligt och lugnt lif. Allt det hvarest ynglingen längtat, lycktes vilja gå i fullbordan. Orlow hade hos Akademiens direktör utverkat, att hans unge vän blef anfortrodd öfversättningen af några franska klassiker, som voro lättare och allmännare förstådda. Med glödande ifver, men tillika med räddhåga gick Ivan i befattning med arbetet. Först sedan grefven, grefvinnan, Olga och flere vetenskapligt bildade personer visat sin förväning öfver den hastighet hvarmed ynglingen öfversatt de svåraste ställena af de franska författarne på en flytande, rent och oklanderligt stiliserad ryska, vexte hans sjelfförtroende och med förnyad kraft fortsatte han sitt arbete. Ivan arbetade med en hastighet, som till och med för öfvade öfversättare ansågs för otrolig; hans öfversättningar ansågos af många, som icke kände de franska verk, för ryska originaler. Akademiens direktör kom sjelf för att betyga den unge, blygsamme mannen sin belåtenhet. Han ansåg det för skämt, då Orlow presenterade honom ynglingen såsom författaren till dessa öfversättningar. Han ville med all magt, att Ivan helt och hållet skulle egna sig åt lärda studier. Men grefven afhöjde detta på ynglingens egen begäran; ty han hade yttrat, att han ville förblifva fri och oberoende, och grefven höll med honom. För direktören och alla andra ej invigda vänner gällde Ivan föröfrigt för en vän eller en aflägsen släktinge af grefven. Det tycktes ännu ej vara rådligt att göra hela världen förtrogen med ynglingens förhållanden.

Redan efter förloppet af de första veckorna sag sig ynglingen i besittning af en summa, hvars värde han knappt förut kunnat föreställa sig. Direktören hade nästan fördubblat det honom lofvade honorariat. Ivan kände sig lycklig; men icke en gnista af högärd eller stolthet insmög sig i hans själ; endast ett lugnt och allvarsamt sjelfförtroende slog rot i hans hjerta, lika-

som hos hvar och en, som vet att riktigt uppskatta och bedömma sin egen kraft. I van fortsatte emellertid likasom förr sina studier. Han läste de bästa ryska och franska författare, för att förbättra sin stil och sättet att uttrycka sig; han började äfven att lära sig tyska och italienska språken. Då han var i besittning af en ovanlig förmåga att uppfatta främmande språk och ingå i främmande folkslags tankegång, voro de framsteg han gjorde i detta studium förvånande. På många timmar öfvervann han svarigheter, för hvilka andra skulle behöfva vecker. Snart var det honom möjligt att med någon ansträngning äfven första tyska och italienska författare. Derigenom växte området för hans betraktelser och rikedom af hans tankar. Han försökte nu ofta i tysthet att skapa något eget, och icke blott översätta. Den enkla prosan var honom numera icke nog tillfredsställande; utan att själf vilja det, blef ovillkorligen allt, som flöt ur djupet af hans eget hjerta, poesi. Men Ivan vagade ännu icke för någon visa dessa hans egen andes skapelser, som ofta under nattens lugn framsprungo ur hans penna.

Emellertid voro hans lyckligaste ögonblick de, när, efter slutad middagsmåltid, grefven återvände till sitt rum och grefvinnan till hälften vakande till hälften sofvande bortdrömde några timmar på sin hvilobädd, — ynglingen stannade ensam kvar med Olga i förmaket och begge öfverlemnades åt sig själva. Då sulto den blyge och dock så dristige ynglingen vid sidan af den lugna flickan på den mjuka divanen, lutande deras hufvud öfver ett ryskt eller franskt verk, så att begges mörka lockar nästan vidrorde hvarandra, antingen tyst lasande, eller utbytande med hvarandra de tankar, som läsningen hos dem uppväckt.

Olga liknade ynglingen i djup hänryckning för allt ädelt och skönt. Likasom Ivan, älskade hon de mästerverk, som meneskoanden till eget beröm skapat. Likasom han, ägde hon en underbar uppfattningsförmåga och ihärdighet; hon förstod att hastigt tillägna sig allt skönt, och hvilket likasom från ett främmande sinne flöt öfver till hennes eget hjerta. Hon var blott lugnare och förstod längre att i lifligt minne behålla allt det hon läste. Hennes hela väsen kunde jemföras med den stilla, dunkla sjön, som, försilfrad af månens glans, slumrar mellan höga, löfrika klippväggar,

och på hvars spegelblanka vattenyta elfvorna dansa, i hvars sköte är innesluten en främmande, förtrollad underverld, som icke öppnar sig för någon annan än den, som sjöns gudinna själf gifvit kärlekens förtrollade ord.

Detta kärlekens förtrollade ord — Olgas mun hade ännu aldrig för någon uttalat det, icke heller för Ivan. Visste de begge rena, glödande själar, att de älskade hvarandra? Visste de, att det var den uppspirade kärleken, som dref dem blodet upp på kinderna, när deras blickar plötsligen möttes, eller när Olga märkte, att Ivans mörka ögon länge med innerlighet hvilat på hennes drag? Visste Ivan, att det var kärleken, som kom hans hjerta att häfva och hans andedrägt att stadna, när tillfälligtvis Olgas hvita, lilla hand vidrörde hans, eller när en snibb af hennes enkla svarta sidenklädning snuddade emot hans fot. Ja, de älskade hvarandra, men utan att veta det, och den gryende aningen, att den känsla, som deras hjerta hyste för hvarandra, kunde vara kärlek, gjorde det unga paret ännu mer skyggt och förvirradt.

Dessa stunder, som de ensamma tillbragte med hvarandra under allvarlig sysselsättning, bidro mycket till att hastigt föra Ivans och Olgas själ närmare till hvarandra. De diktareverk, som de läste tillsammans, gäfvö dem tillfälle att uttala deras känslor öfver de föremål, som för dem voro otydliga eller hos dem väckt en större uppmärksamhet. Derigenom lärde Ivan och Olga att känna och värdera hvarandra. Ivan, hvars själ genom ett ifrigt studerande med hvarje dag blef mognare och friare, och i sitt bedömande gedignare orh allvarsammare, var hänryckt och förundrad öfver Olgas anmärkningar, som ofta gäfvö en alldeles ny förklaring af saker och ting, hvilka om-dvelet eller aningsfullt slumrat i hans själ. Olgas rena själ afspeglade sig också i hennes ord. Allt hvad hon sade, klingade fullbordadt och sant, att det ej med det ringaste tvivel i ord eller tanke kunde ändras. Aldrig sade hon ett ord förmycket; aldrig upprepade hon en gjord anmärkning. Men nya kallar framsprungo alltid ur hennes andes djup, och ibland, när hennes hjerta glödde af hänryckning öfver en ädel handling, en dristig, odödlig tanke, flöt oförbehållsamt talets ström från hennes läppar, läggande i dagen en ymnighet af de renaste, klara-

ste och djupsinnigaste åskådningar, om hvilka väl knappast någon skulle drömt, att sådana slumrat i den stilla, lugna flickans bröst. Då satt Ivan ljudlös och lyssnade med återhållen andedrägt på denna ström af hänryckande ord. Det var som hörde han en prestians, ett underbart, öfvermenskligt väsen. Huru berusad hängde icke hans blick på hennes läppar och försög med sitt öra klockljudet af de ädla orden, tills Olga plötsligen afbröt, som om hon fruktat att hafva sagt förmycket, fördrädt sitt öre eller blottat sina tankar för ett främmande öra.

Men äfven Olga måste medgifva, att ännu aldrig någon yngling kommit i hennes väg som med en så sällsynt manlig skönhet förenade ädel höghet, kraft och själsförmögenheter. Väl hade hon redan förut samtalat med Rilejew om allvarsamma och upphöjda föremål och beundrat skaldens lifliga inbillningskraft; men först nu, sedan hon utbytt tankar med Ivan, insåg hon med hvilket passionens slagg Rilejews sinne varit behäftadt. Ivans sinne deremot var rent som guld. Hon medgaf, att det äfven i Ivans bröst glödde passioner, men endast ädla: entusiasm för det sköna, glödande kärlek för rätt och frihet, uppoffring och tillgifvenhet för det som ynglingen erkände för billigt. Hon kände en svag, angenäm darrning, som genouträngde hennes hjerta, när Ivan höll sina klara ögon rigtade på henne och med en vältalig tunga hörde honom i ord utveckla hvad han med mycken eftertanka och djupt studerande icke bättre eller mer träffande skulle kunnat framkalla, nemligen åsigterna om de högsta och heligaste föremål. Hon kände för första gången förtrollningen och makten af en allvarsam, manlig ande, en ande, för hvilken hon måste buga sig, och med hvilken hon det oakadt kände sig beslägtad. I grefvinnans sällskap, omgifven af personer med underordnade själsförmögenheter, hade hon väl icke lärt sig häta de män, med hvilka hon blott kommit i beröring, men ännu mindreakta dem. Hon betraktade dem som den starkare, men också räare, vildare delen af det mänskliga sällskapet; aldrig hade hon träffat en man, som hon funnit värdig att meddela de tygsta hemligheterna i hennes bröst. Hos Ivan fann hon först detta manliga allvar, denna stolta, öfvervåldigande kraft, detta uppåtsträfvande med förenadt med en stor själs vekhet och känslighet. Med tillfreds-

ställelse och hemlig hänryckning hörde hon af hans mun, hvad karlar vanligen icke vilja medgifva, att han värderar kvinnans natur efter dess sauna, höga värde, ja, att han i många fall höll henne för ädlare och bättre, än den förderfvade, ytlige mannen. Olga kände, att Ivan, samme yngling, den hon som lifegen sett fångslad vid en påle, och hvars blygsamma, förvirrade, men tillika trotsiga och dristiga blickar träffat henne, — att denne Ivan motsvarade det ideal, den bild, som hon i sitt hjertas innersta skapat sig af den man, som hon en gång ville älska och tillhöra.

En stilla, ljuf salighet intågade i de begge unga personernas hjerta. De voro lyckliga, då de kunde få se, ännu lyckligare, då de kunde få vara ensamma med hvarandra. De kände så mycket djupare saligheten af dessa ensamma stunder, då de voro tvingade att deltaga i lysande och bullrande sällskap och höra på de stjernprydda herrarnes och de gränna damernas torra prat, när etikett och anständighet förbjödo dem att närma sig hvarandra mer än minuttals och att framhviska några intetsägande ord. Ivan kunde icke underlåta att ibland draga en djup suck, när han måste offra de sköna aftonstunderna åt en tom, gagulös underhållning, och Olgas beslöjade, matta blick sade honom, att också hon längtade efter lugn och ensamhet.

Medan således de älskandes hjertan för hvarje dag allt mer och mer närmade sig hvarandra, började grefven och grefvinnan redan att skiljas. Lyckan af ett närmande, som hade varit foljden af det nämnde samtalet, varade icke länge. Förgäfves sökte grefven att ur sitt hjerta bannlysa det frö till hemligt missnöje, som dagligen frodades och uppspirade i hans misstänksamma hjerta. Den öfverenskommelse som han gjort med sin hustru, framkallade just motsatsen af hvad han önskade. Grefvinnans sällskap blefve ständigt mera glänsande och talrika, och grefven var, enligt sin egen önskan, fördömd till att bevittna den hyllning, som bragtes hans gemål af personer, som han hatade och föraktade. Den triumferande blick, som grefvinnan ibland kastade på honom, då en skara af de högsta embetsmän omgaf henne, tillhviskade henne smicker, frågade henne om råd eller berättade saker som för grefven voro obekants, undgick honom icke. Den role han spelade i dessa cirklar förekom honom för hvarje dag ömkligare och närraktigare.

Långt ifrån att behandla honom såsom värd i huset, lade gästerna knappt märke till honom, eller skänkte honom blott en kort och förbigående uppmärksamhet. Grefven fann sig i dessa salar ensam och öfvergifven. Det mörka missnöje, som då lågrade sig på hans panna, bortjagade till och med de få, som ville närma sig honom.

Härtill kom äfven, att de sällskap uti hvilka grefven emottog sina förre vänner och deras familjer, med hvarje vecka blefvo glesare och obetydligare. De första dagarne, då Orlovska palatset åter öppnades för dem, som fordom uteslutande tagit detsamma i besittning, var församlingen visserligen talrik och glänsande. Dels nyfikenheten att kasta en blick på förhållandet emellan det grefliga paret, dels uppriktig vänskap för grefven, hade difört ett stort antal ansedda familjer, som icke stodo i förbindelse med hofvet. Men grefvinnans köld, de oangenäma käuslor, som framkallades af förhållanderna, men framför allt den snart allmänt bekanta underrettelsen, att regeringen skulle såsom dess öppna fiender anse alla dem, som visade sig i grefvinnans salonger, utöfvade en öfverraskande verkan. Redan vid den andra mottagningsdagen infunno sig blott få familjer, och dessa blott af underordnad rang. Ingen ville öppet kompromettera sig, ingen ville öppet visa sin brytning med regeringen och hofvet. De höga, upplysta salarna blefvo tomta; betjeningen särattade och viskade hänaude, grefvinnan satt utledsen i divanen, grefven stod med rynkad panna än i ena, än i andra hörnet af salongen. Tre eller fyra vänner, hvars tänkesätt voro nog kända, för att hvilken som helst kungörelse skulle fått dem att frukta för hofvet, voro de enda, som efter ungefär fjorton dagar ännu infunno sig i grefvinnans sällskap. Bland dem hörde också herr von Heyden, som naturligtvis icke behöfde att frukta för att kompromettera sig. Grefven hade allvarsamt talat med honom i anledning af det passerade mellan Heyden och Rilejews fästmo vid Orlovs hemkomst. Med sin vanliga oförsynthet bestred Heyden, att han nånsin hade känt Helenes syster. Att utröna sanningen var omöjligt, ty Rilejews fästmo, Helene, hade några timmar efter den skakande scenen i grefvinnans salong blifvit anfallen af en häftig nervfeber. Detoaktadt kände grefven i sitt hjerta ett hemligt misstroende till Heyden, hvilket ännu mer ökades genom Ivans hänsyftnin-

gar. Det passande och grefvinnans förkärlek för Heyden förböd emellertid grefven att bryta med honom.

Också hos Ivan växte vedervillja mot Heyden allt mer och mer. Ivan var den ende, som kunnat framlägga bestämda skäl till misstroende. Han hade blott behövt omtala Heydens hemliga inträng i grefvinnans rum, för att göra honom mer än misstänkt. Men ett slags fruktan, som Ivan hyste för den ilpariga främlingen och tillika den fruktan, att han kanske ändock toge felt, afhöll ynglingen från att med bestämdhet våga yppa sig för grefven. Ivan skulle hafva ansett det för ett brott att anklaga någon, hvars skuld han icke med bestämdhet kunde klart bevisa. Äfven erinrade han sig Heydens hotelse at vilja underätta furstinnan Koslowsky om den flycktade ynglingens vistelseort, och Ivan, så modigt och starkt hans hjerta än var, kände sig dock genombäfvad af en rysning, när han tänkte på möjligheten att åter komma i den hämdtörstande furstinnans händer.

Men det tycktes vara Heyden ett nöje att reta ynglingen. Han hade varseblifvit det tysta, men goda förstånd, som ägde rum emellan Olga och Ivan, ty att upptäcka detta erfordrades icke mycken möda, all den stund dessa båda unga hjertan icke kände någon förställning. Naturligtvis passade icke någon sådan böjelse af Olga för Ivan in i Heydens planer. Han betraktade ynglingen med tyst afund och sökte alltid, i synnerhet i sällskapen om aftnarna, att tränga honom bort från Olgas sida. Äfven Olga varseblef detta och hennes vedervillje för Tysken stegrades. Hade hon icke fruktat att tillstålla en dylik scen emellan Heyden och Ivan, som den, hvilken en gång ägt rum emellan Heyden och Rilejew, så skulle hon nu hafva uppträdt med ännu större öppenhet och köld mot denne för henne vidrige man. Men så som det nu var, fruktade hon också för denne mans ondska och behandlade honom skonsamt och höfligt, utan att ana, att hon derigenom i Heydens bröst närde den tanken, att Olga säge honom gerna och voro honom icke likgiltig.

De fyra veckor, som grefven föreslagit sin hustru till försök att bilägga deras oenighet, voro förflutna. Sista dagen hade kommit. Grefven hade för hvarje dag blifvit mer och mer dyster, grefvinnan mera triumferande och stolt. En bedröflig katastrof tycktes ondviklig. (Forts.)